

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.015.01.2020

Dorota Bieszczad
Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor
Inspekcji Handlowej
Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej
w Szczecinie
ul. Wielkopolska 45, 70-450 Szczecin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/071 – Ochrona ludzi przed szkodliwym wpływem tworzyw sztucznych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Szczecinie, ul. Wielkopolska 45, 70-450 Szczecin ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dorota Bieszczad, Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor Inspekcji Handlowej w Szczecinie ² od 1 lutego 2018 r. Poprzednio, w okresie od 20 lipca 2016 r. do 31 stycznia 2018 r., funkcję kierownika jednostki pełniła Sylwia Klewin ³ .
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Identyfikacja zagrożeń związanych z wpływem tworzyw sztucznych na zdrowie konsumentów. 2. Realizacja zadań dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa konsumentów przed negatywnym wpływem tworzyw sztucznych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017–2019, z uwzględnieniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeżeli miały one związek z działaniami prowadzonymi w tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontroler	Małgorzata Wejwer, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/140/2020 z 10 września 2020 r.

(akta kontroli str. 1-3)

¹ Dalej: WIIH lub Inspektorat.

² Dalej: ZWIIH lub Wojewódzki Inspektor.

³ Od 9 maja 2017 r., po zmianie nazwiska, Sylwia Sobolewska.

⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację zadań przez Inspektorat w celu ochrony ludzi przed szkodliwym wpływem tworzyw sztucznych.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Inspektorat rzetelnie typował do kontroli podmioty gospodarcze i właściwie identyfikował zagrożenia związane z wprowadzeniem do obrotu wyrobów z tworzyw sztucznych. Dzięki tym działaniom zapewnił skuteczną ochronę konsumentów przed szkodliwym ich działaniem.

W planach pracy kontrolnej Inspektoratu oraz programach kontroli uwzględnione zostały kwestie dotyczące bezpieczeństwa chemicznego wyrobów z tworzyw sztucznych, wynikające z wytycznych i wskazań Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów⁶. Inspektorat podjął współpracę z organami celnymi na szczeblu wojewódzkim w zakresie kontroli wyrobów z tworzyw sztucznych. Rzetelnie realizował zadania wynikające z zawartego porozumienia z Dyrektorem Izby Administracji Skarbowej w Szczecinie⁷. Rezultatem tej współpracy było m.in. wydanie 15 opinii dotyczących 52 partii zabawek, z tego 30 próbek zabawek zostało przebadanych laboratoryjnie na zawartość ftalanów⁸ i bisfenolu A⁹ oraz innych związków niebezpiecznych.

W latach 2017-2019 Inspektorat przeprowadził łącznie 31 kontroli w obszarze bezpieczeństwa zabawek. W toku ich realizacji skontrolował 23 podmioty gospodarcze i pobrał 39 próbek do badań laboratoryjnych. Czas oczekiwania na wyniki badań laboratoryjnych, licząc od dnia poboru próbek, wynosił średnio 39 dni, a maksymalny 80 dni. Ustalono, że najdłuższy czas oczekiwania na wyniki badań laboratoryjnych nie doprowadził do sytuacji, w której niemożliwe było wycofanie wyrobów z rynku. Natomiast w jednym przypadku, w trakcie oczekiwania na wyniki badań (40 dni), 71 sztuk lalek stwarzających zagrożenie zdrowotne dla dzieci zostało sprzedanych klientom indywidualnym.

W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych w przypadku ośmiu wyrobów z tworzyw sztucznych stwierdzono zagrożenie chemiczne. We wszystkich tych przypadkach Inspektorat przekazał Prezesowi UOKiK kopie akt kontroli z wnioskiem o wszczęcie postępowań administracyjnych.

Wojewódzki Inspektor po stwierdzeniu zagrożenia chemicznego wyrobów z tworzyw sztucznych wydał dwie decyzje zakazujące przedsiębiorcom udostępniania wyrobów na okres trzech miesięcy, którym nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

Inspektorat po uzyskaniu informacji od konsumentów i rzecznika konsumentów o niebezpiecznych wyrobach z tworzyw sztucznych podejmował niezwłocznie działania kontrolne. Skargi i wnioski w zakresie bezpieczeństwa chemicznego wyrobów z tworzyw sztucznych były rozpatrywane prawidłowo.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: UOKiK.

⁷ Dalej: IAS.

⁸ Ftalany to inaczej estry kwasu ftalowego, używane przy produkcji plastiku, w szczególności przy produkcji miękkiego polichlorku winylu (PCW), jako zmiękczacze nadające wyrobom z tworzyw sztucznych odpowiednią elastyczność.

⁹ Bisfenol A (BPA – dian; 2,2-bis (4-hydroksy-fenyl)propan) to związek organiczny z grupy fenoli, bardzo często stosowany przy produkcji artykułów z tworzyw sztucznych, głównie poliwęglanowych. Bisfenol A sprawia, że wyroby, które wyprodukowano z zastosowaniem BPA są przejrzyste, lekkie, giętkie, o gładkiej teksturze i odporne na uszkodzenia. Stężenie graniczne 0,1mg/l.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Identyfikacja zagrożeń związanych z wpływem tworzyw sztucznych na zdrowie konsumentów

Opis stanu faktycznego

1.1. Inspektorat typował do kontroli podmioty wprowadzające na rynek wyroby z tworzyw sztucznych w zależności od okoliczności stanowiących podstawę wszczęcia kontroli. Wytyczne zawarte w programach kontroli, opracowanych przez UOKiK, Inspektorat uwzględniał przy typowaniu podmiotów do kontroli planowanych. Wskazania UOKiK dotyczyły m.in. zwiększenia efektywności podejmowanych działań poprzez przeprowadzanie kontroli w pierwszej kolejności w miarę możliwości i biorąc pod uwagę uwarunkowania rynku lokalnego, u jak najwyższego ogniwa w łańcuchu dostaw¹⁰. Jeżeli byłoby to niemożliwe, UOKiK wskazywał, aby typować do kontroli dystrybutorów prowadzących sprzedaż hurtową.

W tym celu przeszukiwano Rejestr Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, Centralną Ewidencję i Informację o Działalności Gospodarczej oraz strony internetowe. Przeprowadzając analizę ryzyka w zakresie typowania podmiotów do kontroli dokonywano analizy prawdopodobieństwa naruszenia prawa w ramach wykonywania działalności gospodarczej. Analiza ryzyka obejmowała identyfikację obszarów podmiotowych i przedmiotowych, w których ryzyko naruszenia przepisów było największe. W analizie prawdopodobieństwa naruszenia prawa uwzględniane były tzw. skargi konsumenckie, jak i informacje od innych organów czy służb oraz wyniki wcześniejszych kontroli. Przeprowadzona analiza ryzyka podlegała zatwierdzeniu przez Wojewódzkiego Inspektora lub osobę przez niego upoważnioną. Analizy naruszenia prawa przez przedsiębiorców były dokonywane każdorazowo przed zawiadomieniem o zamiarze wszczęcia kontroli¹¹ lub przed wydaniem upoważnienia do kontroli, gdy nie było wymagane wysłanie takiego zawiadomienia. Inspektorat w ramach procesu analizy ryzyka nie zasięgał informacji od wojewódzkich konsultantów w dziedzinie alergologii i toksykologii o zdarzeniach wskazujących na możliwość negatywnego wpływu tworzyw sztucznych na zdrowie pacjentów.

(akta kontroli str. 4, 626, 628)

1.2. Zgodnie z przepisami art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej¹², w latach 2017-2019 Wojewódzki Inspektor ustalał kwartalne plany pracy kontrolnej Inspektoratu, uwzględniając kierunki działania Inspekcji Handlowej oraz okresowe plany kontroli, opracowane przez Prezesa UOKiK.

Inspekcja Handlowa w ramach nadzoru nad wyrobami podlegającym unijnemu prawodawstwu harmonizacyjnemu miała obejmować kontrolą przede wszystkim produkty, w których przypadki niespełniania wymagań dotyczących bezpieczeństwa konsumentów występowały szczególnie często i miały bezpośredni wpływ na ich bezpieczeństwo. Kontrole w tym zakresie zostały skoncentrowane na obszarze zabawek. W planach pracy kontrolnej Inspektoratu na lata 2017-2019 ujęto sześć kontroli planowych, które obejmowały wyroby z tworzyw sztucznych pod kątem zagrożenia chemicznego w temacie bezpieczeństwa zabawek. W ramach tego tematu zaplanowano kontrolę 47 podmiotów gospodarczych, łącznie 400 wyrobów z tworzyw sztucznych, w tym 77 próbek pobieranych do badań laboratoryjnych,

¹⁰ Typowanie podmiotów do kontroli w taki sposób ułatwiało ustalanie podmiotów wprowadzających wyroby do obrotu i daty wprowadzenia wyrobów do obrotu.

¹¹ Zgodnie z obowiązującym do 29 kwietnia 2018 r. przepisem art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2168, ze zm.) oraz obowiązującym od 30 kwietnia 2018 r. art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2019 r. poz. 1292 ze zm.), dalej: ustawa - Prawo przedsiębiorców.

¹² Dz. U. z 2019 r. poz. 1668, ze zm., dalej: ustawa o Inspekcji Handlowej.

z których 31 do badań pod kątem zawartości substancji chemicznych. Ponadto, w każdym kwartale w latach 2017-2019 Inspektorat planował przeprowadzenie kontroli interwencyjnych¹³.

W ww. okresie nie wystąpiły różnice pomiędzy zadaniami określonymi w okresowych planach kontroli sporządzonych przez Prezesa UOKiK, a kwartalnymi planami kontroli opracowanymi przez Inspektorat. Opracowane przez WIIH kwartalne plany kontroli były przekazywane do zatwierdzenia Prezesowi UOKiK i uzyskały jego akceptację. W latach 2017-2019 Wojewoda Zachodniopomorski nie określił potrzeb w zakresie przeprowadzenia kontroli dotyczących wyrobów z tworzyw sztucznych.

(akta kontroli str. 5-16, 341-351)

1.3. Kontrole planowe były realizowane przez Inspektorat w oparciu o programy kontroli opracowane przez UOKiK. WIIH nie opracowywał własnych programów kontroli obejmujących wyroby z tworzyw sztucznych, gdyż zgodnie z wytycznymi Prezesa UOKiK w ramach tzw. tematów własnych nie należało ujmować tematów kontroli, które ujęte zostały w kwartalnych i rocznych planach kontroli, opracowanych przez UOKiK.

Analiza sześciu¹⁴, opracowanych przez UOKiK, programów kontroli dotyczących bezpieczeństwa zabawek wykazała, że w programach tych określono m.in.: cel kontroli, podmiotowy i przedmiotowy zakres kontroli, wskazówki metodyczne przeprowadzenia kontroli, sposób i terminy składania do UOKiK informacji z wyników kontroli, wykaz podstawowych aktów prawnych oraz normy zharmonizowane. Zakres przedmiotowy tych kontroli dotyczył badania zgodności zabawek z wymaganiami, określonymi w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 20 października 2016 r. w sprawie wymagań dla zabawek¹⁵ oraz badania w zakresie niezgodności formalnych w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku¹⁶, w tym m. in.: deklaracji zgodności, oznakowania zabawek znakiem CE, innym oznakowaniem (jeżeli było wymagane), informacji identyfikujących zabawkę, informacji identyfikujących producenta i importera, dołączonych do zabawek instrukcji lub informacji w zakresie bezpieczeństwa użytkowania, w szczególności ostrzeżeń i wymaganych etykiet. UOKiK zalecał przeprowadzenie kontroli w określonych na każdy kwartał kategoriach zabawek oraz wskazywał jakie zabawki należało typować do badań laboratoryjnych pod kątem zawartości danych substancji chemicznych¹⁷. Według badanych sześciu programów kontroli, Inspektorat miał pobrać do badań laboratoryjnych 31 próbek, które miały być przebadane pod kątem zawartości: ftalanów (23 próbki, tj. 74,2% planowanych próbek), bisfenolu A (cztery próbki, tj. 12,9% planowanych próbek), substancji konserwujących, w tym formaldehydu¹⁸, BIT¹⁹, CMI²⁰, MI²¹ (trzy próbki, tj. 9,7% planowanych próbek),

¹³ Kontrole interwencyjne przeprowadzano na podstawie skarg konsumentów i podmiotów gospodarczych lub ich organizacji, a także informacji otrzymywanych od pozostałych organów nadzoru rynku i innych instytucji działających na rzecz ochrony konkurencji i konsumentów.

¹⁴ Po dwa na każdy rok z okresu objętego kontrolą.

¹⁵ Dz.U. z 2019 r. poz. 1816; dalej: rozporządzenia MRiF w sprawie wymagań dla zabawek.

¹⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 544 ze zm., dalej: ustawa o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku.

¹⁷ Pod kątem zawartości ftalanów należało typować zabawki wykonane w całości z miękkiego polichlorku winylu (PCW) lub posiadające elementy z miękkiego PCW. Zalecane było pobieranie próbek zabawek pochodzących z krajów Dalekiego Wschodu. Zabawki, w których najczęściej stwierdzano występowanie ftalanów to: lalki, kucyki, koniki, piszcзки, zabawki do kąpiel, jednorożce, figurki, nitki z tworzywa sztucznego, skakanki, zabawki mocowane na przyssawki, pociski zakończone przyssawkami, maski, stroje karnawałowe itp. Do badań pod kątem zawartości bisfenolu A należało typować zabawki przeznaczone dla dzieci do lat trzech lub wkładane przez dzieci do ust, wykonane w całości z poliwęglanu albo PCW lub posiadające elementy z nich wykonane. Do badań pod kątem zawartości formaldehydu należało typować zabawki tekstylne, typu: przytulanki dla niemowląt, szmaciane pacynki na rękę, miękkie piłki, maskotki, bujaki, namioty.

¹⁸ Formaldehyd - inaczej aldehyd mrówkowy, substancja mająca właściwości bakteriobójcze; jest toksyczny dla wątroby, skóry oraz układu oddechowego, odpornościowego, rozrodczego i nerwowego; substancja konserwująca; używa się go m.in. do wyrobu żywic syntetycznych, włókien chemicznych, barwników.

substancji opóźniających palenie TCEP²², TDCP²³, TCPP²⁴ (jedna próbka, tj. 3,2% planowanych próbek).

Plany kontroli obejmowały także kontrole interwencyjne, które dotyczyły wyrobów z tworzyw sztucznych zgłaszanych w skargach i wnioskach. Kontrole te były prowadzone także w oparciu o programy kontroli opracowane przez UOKiK.

(akta kontroli str. 17-340, 349, 352, 564-566, 626, 629)

1.4. Inspektorat zaplanował i zorganizował współpracę z organami celnymi na szczeblu wojewódzkim w zakresie kontroli wyrobów z tworzyw sztucznych. Wojewódzki Inspektor 24 października 2017 r. zawarł z Dyrektorem IAS porozumienie w sprawie zasad współdziałania obu służb. Porozumienie zostało zawarte na czas nieokreślony. Strony porozumienia zobowiązały się do współpracy w organizowaniu i koordynowaniu działań w zakresie nadzoru rynku oraz udzielania sobie wzajemnej pomocy. W porozumieniu tym zostały określone m.in.: listy kontaktowe wyznaczonych osób organu celnego i organu nadzoru rynku, role i obowiązki stron, wymiana informacji pomiędzy organami, szkolenia, wzajemna pomoc przy organizowaniu i przeprowadzaniu akcji informacyjnych (dotyczących nadzoru rynku) skierowanych do konsumentów i przedsiębiorców, spotkania robocze w celu wymiany uwag dotyczących realizacji postanowień porozumienia i analizowania propozycji rozwiązań problemów sygnalizowanych przez strony w obszarze objętym porozumieniem oraz inne działania podejmowane w zależności od zaistniałych potrzeb.

W latach 2017-2019 Inspektorat, na wnioski organu celnego, wydał 15 opinii dotyczących 52 partii zabawek. W przypadku 40 partii zabawek pobrano do badań laboratoryjnych próbki, w tym 30 próbek na zawartość ftalanów, bisfenolu A i innych związków niebezpiecznych. Wyniki przeprowadzonych badań laboratoryjnych pięciu próbek świecących zawieszek z niewymiennym mechanizmem bateryjnym z miękkiego tworzywa, umocowanych na plastikowych łańcuszkach/koralikach noszonych na szyi, których importerem był przedsiębiorca z Międzyzdrojów, wykazały m.in. niezgodność z obowiązującymi przepisami w zakresie zawartości ftalanów i estru, tj.: w czterech próbkach oznaczono zawartość ftalanu bis (2-etyloheksylu/DEHP), która przekraczała dopuszczalną ilość²⁵ oraz w pięciu próbkach stwierdzono obecność estru bis (2-metylopropylowego) kwasu

¹⁹ BIT - używany jako środek konserwujący, stosowany do zwalczania bakterii, grzybów i glonów, w zabawkach na bazie wody, w tym w farbach dla majsterkowiczów, farbach do malowania palcami, bańkach mydlanych; zidentyfikowana jako substancja działająca uczulająco na skórę.

²⁰ CMI – metylochlozotiazolinon; stosowany jako środek konserwujący w zabawkach na bazie wody; zidentyfikowana jako substancja działająca uczulająco na skórę; zawartość graniczna 0,75 mg/kg.

²¹ MI – metyloizotiazolinon; stosowany jako środek konserwujący w zabawkach na bazie wody; zidentyfikowana jako substancja działająca uczulająco na skórę; zawartość graniczna 0,25 mg/kg

²² TCEP - substancja fosforan(V) tris(2-chloroetylu) jest estrem fosforanowym stosowanym jako zmniejszającą palność plastyfikator w polimerach; został sklasyfikowany jako substancja rakotwórcza kategorii 2 i substancja działająca toksycznie na rozrodczość kategorii 1B; stężenie graniczne powinno wynosić 5 mg/kg.

²³ TDCP- zamiennik fluorowcowany - fosforan tris[2-chloro-1-(chlorometylo)etylowy]; został sklasyfikowany jako substancja rakotwórcza kategorii 2, a TCPP, choć nie został sklasyfikowany, wg Komitetu Naukowego ds. Zagrożeń dla Zdrowia i Środowiska (SCHER) może stwarzać zagrożenie związane z rakotwórczością; stężenie graniczne powinno wynosić 5 mg/kg.

²⁴ TCPP - zamiennik fluorowcowany - fosforan tris(2-chloro-1-metyloetylowy); nie został sklasyfikowany, ale może stwarzać zagrożenie związane z rakotwórczością; stężenie graniczne powinno wynosić 5 mg/kg.

²⁵ Zawartość określona w Załączniku XVII rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywę Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz. Urz. UE. L 396 z 30 grudnia 2006 r., ze zm. poz. 50-52), dalej: rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r.; dopuszczalne stężenie ftalanu (DEHP) w zabawkach to 0,1% w stosunku do masy materiału z dodatkiem plastyfikatorów; zawartość ftalanu bis (2-etyloheksylu) (DEHP) wyniosła 22,87±3,52% masy, 24,80±3,81% masy, 13,53±2,08% masy i 21,88±3,36% masy.

1,2-benzenodikarboksylowego (ftalanu bis (2-metylopropylu)/DIBP)²⁶ i obecność estru bis (2-etyloheksylowego) kwasu 1,4-benzenodikarboksylowego (tereftalanu bis (2-etyloheksylu)/DEHT)²⁷. Wojewódzki Inspektor wystąpił do organu celnego z wnioskiem o naniesienie na dokumentach towarzyszących ww. zabawkom adnotacji o tym, że produkt był niebezpieczny i nie został dopuszczony do swobodnego obrotu.

(akta kontroli str. 626, 629,631-643)

Naczelnik Zachodniopomorskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Szczecinie²⁸ poinformował²⁹, że:

1) „Urząd realizował we współpracy z WIIH *Wytyczne KE dotyczące kontroli przywozu w zakresie bezpieczeństwa i zgodności produktów*. W trakcie kontroli zgłoszeń, gdy funkcjonariusz miał wątpliwości czy zgłaszany towar spełniał zasadnicze wymagania w zakresie bezpieczeństwa produktu, w oparciu o analizę ryzyka, typował go do rewizji. Jeśli wyniki rewizji potwierdzały wątpliwości, następowało zawieszenie zwolnienia towaru do wnioskowanej procedury i na mocy stosownych przepisów oraz w oparciu o zawarte porozumienie z 24 października 2017 r. pomiędzy ZWIIH a Dyrektorem IAS, sporządzany był wniosek do WIIH o wydanie opinii czy dany produkt spełniał przedmiotowe wymagania. Na każdy wysłany wniosek otrzymywano opinię dotyczącą danego produktu. Urząd w latach 2017-2019 zwracał się do WIIH cztery razy o wydanie opinii. W Urzędzie zidentyfikowano jedną sprawę, w której wspólnie z WIIH przeprowadzono analizę ryzyka i planowanie kontroli zabawek pod kątem ich bezpieczeństwa. W powyższym zakresie Inspektorat przeprowadził kontrolę w siedzibie przedsiębiorcy. W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości w oznakowaniu niektórych produktów znakami bezpieczeństwa. W Urzędzie prowadzone były analizy skutkujące zakładaniem zastrzeżeń w systemie zgłoszeń importowych AIS³⁰ w obszarze bezpieczeństwa produktu.

2) Urząd nie współpracował przy planowaniu i realizacji kontroli wyrobów z tworzyw sztucznych (pod kątem bezpieczeństwa chemicznego) z WIIH. Koordynacją działań z poziomu Dyrektora IAS zajmował się Koordynator ds. nadzoru rynku. Zarówno Koordynator ds. nadzoru rynku jaki i funkcjonariusze dokonujący kontroli:

- a) na bieżąco utrzymywali kontakt z inspektorami WIIH, którzy udzielają wsparcia m.in. przy identyfikacji towarów podlegających zatrzymaniu ze względu na naruszenie przepisów obowiązujących w obszarze bezpieczeństwa produktów regulujących przywóz/wywóz na/z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym produktów zawierających lub mogących zawierać tworzywa sztuczne, niebezpieczne związki chemiczne itp.;
- b) 18 listopada 2019 r. uczestniczyli we wspólnym szkoleniu IAS i WIIH zorganizowanym przez Koordynatora ds. nadzoru rynku. Podczas spotkania omówiono dotychczasową współpracę, zakres przeprowadzonych w 2019 r. kontroli, wymieniono się uwagami w zakresie wypełniania i wskazywania niezbędnych informacji we wnioskach kierowanych do WIIH o wydanie opinii. Szkolenie zorganizowano w celu wzmocnienia współpracy, wymiany doświadczeń, zwrócenia uwagi na najczęściej pojawiające się nieprawidłowości lub niezgodności formalne i ich znaczenie w procesie oceny produktów pod kątem bezpieczeństwa i wydawania opinii.

²⁶ Substancja chemiczna, wymieniona w Załączniku XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady, jako działająca szkodliwie na rozrodczość (kategoria 1B).

²⁷ Substancja chemiczna, której zastosowanie nie jest zabronione zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady.

²⁸ Dalej: Urząd.

²⁹ W trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

³⁰ AIS (Automatyczny System Importu) - system informatyczny dedykowany do obsługi deklaracji i zgłoszeń celnych, deklaracji statystycznych i innych dokumentów związanych z przywozem towarów.

c) uczestniczyli w planowanych i organizowanych centralnie akcjach np. dotyczących kontroli zabawek.

3) W okresie od 1 września 2017 r. do 30 listopada 2017 r. były prowadzone działania w ramach akcji kontrolnej Grupy Wyszehradzkiej³¹ z obszaru bezpieczeństwa, ukierunkowane na kontrole zawartości ftalanów i zgodności z wybranymi wymaganiami harmonizacyjnymi importowanych zabawek. Działania obejmowały przeprowadzenia analizy ryzyka, kontrolę merytoryczną dokumentów, kontrolę fizyczną towaru. W rezultacie dokonano jednego zatrzymania towaru w postaci zestawu składającego się z butli z helem oraz 30 balonów i 1100 sztuk wstążek, w związku z podejrzeniem naruszenia zgodności z wybranymi wymaganiami harmonizacyjnymi.

4) Wymiana informacji pomiędzy Urzędem a WIIH w zakresie bezpieczeństwa chemicznego wprowadzonych na rynek krajowy wyrobów z tworzyw sztucznych przebiegała bez żadnych problemów w formie elektronicznej, mailowej i osobistej”.

(akta kontroli str. 653-657)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

OBSZAR

2. Realizacja zadań dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa konsumentów przed negatywnym wpływem tworzyw sztucznych

Opis stanu
faktycznego

2.1. W latach 2017-2019 Inspektorat zrealizował plany pracy i programy kontroli w zakresie kontroli wyrobów z tworzyw sztucznych pod kątem ich bezpieczeństwa chemicznego. Wykonanie tych kontroli było ujmowane liczbowo w kwartalnych sprawozdaniach z realizacji planów pracy i planów wszystkich kontroli w obszarze nadzoru rynku³². Szczegółowe dane, dotyczące realizacji kontroli wyrobów z tworzyw sztucznych, wynikały z przekazywanych do UOKiK „Informacji o wynikach kontroli bezpieczeństwa zabawek”.

(akta kontroli str. 353-400, 566)

W zakresie przeprowadzania kontroli pozaplanowych Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że WIIH ich nie przeprowadza. *W planie pracy kontrolnej wyróżnione są kontrole planowe (tzw. kontrole warszawskie, czyli takie, które wskazuje Prezes UOKiK), kontrole własne, zatem takie, których tematy wskazuje Inspektorat, a wynikają one z potrzeb rynku lokalnego oraz kontrole interwencyjne. Te ostatnie to kontrole, podczas których wykorzystuje się zgłoszenia konsumentów, przedsiębiorców, ale także innych organów i instytucji. Kontrole interwencyjne planowane są wyłącznie co do ilości, z uwagi na okoliczność, że nie ma możliwości przewidzieć, jakie zgłoszenia wpłyną do inspektoratu i które wykorzystane zostaną do realizacji w ramach kontroli interwencyjnych. (...)*

(akta kontroli str. 648-649)

W latach 2017-2019 Inspektorat przeprowadził pięć kontroli interwencyjnych w zakresie wyrobów z tworzyw sztucznych pod kątem ich bezpieczeństwa

³¹ Grupa Wyszehradzka – zrzeszenie czterech państw Europy Środkowej, tj. Polski, Czech, Słowacji i Węgier.

³² WIIH wykazywał kontrole bezpieczeństwa zabawek w ogólnym zestawieniu liczbowym dotyczącym: kontroli, skontrolowanych produktów, produktów niekwestionowanych, produktów zakwestionowanych.

chemicznego. Kontrole te stanowiły 16,1% przeprowadzonych kontroli podmiotów gospodarczych w ww. zakresie.

W badanym okresie Inspektorat u 23 podmiotów gospodarczych przeprowadził łącznie 31 kontroli³³, dotyczących wyrobów z tworzyw sztucznych w kierunku badań zagrożeń chemicznych.

(akta kontroli str. 559-563, 566)

2.2. W latach 2017-2019 Inspektorat do badań laboratoryjnych pod kątem występowania substancji chemicznych, według danych zawartych w „Informacjach o wynikach kontroli bezpieczeństwa zabawek”, pobrał łącznie 33 próbki³⁴ (z 31 planowanych w programach kontroli). Pobrane próbki były badane pod kątem zawartości: w 26 przypadkach ftalanów, w czterech bisfenolu A, w dwóch formaldehydu; w jednym formamidu³⁵, w jednym wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) oraz w jednym przypadku środków zmniejszających palność TCEP/TCPP/TDCP.

(akta kontroli str. 353-399, 559-563, 566, 569)

W III kwartale 2019 r. nie została pobrana jedna próbka do badań laboratoryjnych na zawartość środków konserwujących BIT/CM/MI. Wojewódzki Inspektor wyjaśnił: (...) zgodnie z ustaleniami UOKiK pobierane w ramach programu kontroli zabawek realizowanego w III kwartale 2019 r. do badań laboratoryjnych zabawki miały być tymi, które przeznaczone są dla dzieci do lat trzech. Tymczasem substancje BIT/CM/MI najczęściej występują w zabawkach takich jak: farby do malowania palcami oraz płyn do baniek mydlanych, które przeznaczone są dla dzieci powyżej trzeciego roku życia. Liczba kontroli oraz liczba prób, która w ramach tego programu miała być pobrana przez WIH została podzielona pomiędzy Wydział Nadzoru Rynku i Bezpieczeństwa Produktów w Szczecinie oraz Zespół Nadzoru Rynku i Kontroli Paliw w Koszalinie. Podczas kontroli w Delegaturze w Koszalinie u przedsiębiorców objętych kontrolą w ramach tego tematu nie stwierdzono w ofercie handlowej zabawek (farb do malowania palcami oraz płynu do baniek mydlanych), które odpowiadałyby wymogom stawianym przez UOKiK (...) w uzgodnieniu z przedstawicielem UOKiK podjęto decyzję o pobraniu do badań laboratoryjnych zabawek na obecność ftalanów. Niezależnie od powyższego Wydział Nadzoru Rynku i Bezpieczeństwa Produktów podczas swoich kontroli zwracał uwagę na ofertę sprzedaży zabawek, które spełniałyby kryteria zabawek przeznaczonych dla dzieci do lat trzech, które można by pobrać do badań na zawartość ww. substancji. W związku z powyższym WIH w rzeczywistości wykonał plan w zakresie liczby pobranych do badań laboratoryjnych próbek, aczkolwiek z uwagi na brak w ofercie skontrolowanych przedsiębiorców zabawek odpowiadających kryteriom pobrania do badań na zawartość substancji BIT/CM/MI, próbki pobrano na obecność ftalanów.

(akta kontroli str. 338, 340, 390-394, 651-652)

Pobrane próbki przebadano przy wykorzystaniu norm określonych w:

- rozporządzeniu (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady, zgodnie z którymi dopuszczalna zawartość ftalanów i estru DEHP, DBP, DNOP, BBP, DIDP, DINP wynosiła nie więcej niż 0,1% oraz dopuszczalna zawartość wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) nie więcej niż 1 mg/kg;

³³ Z tego: w 2017 r. -14, w 2018 r. – osiem, w 2019 r. – dziewięć.

³⁴ W 2017 r. – 14, w 2018 r. - dziewięć, w 2019 r. – 10.

³⁵ Formamid – jest bezbarwną, bezwoną cieczą o małej lepkości, stosowaną jako rozpuszczalnik przemysłowy, która znalazła zastosowanie m.in. przy produkcji barwników i obróbce tworzyw sztucznych jako rozpuszczalnik jonizujący, w wykończeniu antystatycznym tworzyw sztucznych i tworzeniu przewodzących powłok na cząsteczkach z tworzywa sztucznego; w pisakach i markerach oraz przy wytwarzaniu włókien akrylowych.

- rozporządzeniu (WE) nr 1272/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1907/2006³⁶, zgodnie z którymi dopuszczalna zawartość formaldehydu wynosiła nie więcej niż 0,1% i estru DIBP wynosiła nie więcej niż 0,3%;
- dyrektywie Komisji 2014/81/UE z dnia 23 czerwca 2014 r. zmieniającej dodatek C do załącznika II do dyrektywy 2009/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie bezpieczeństwa zabawek w odniesieniu do bisfenolu A³⁷; według których stężenie graniczne bisfenolu A wynosi 0,1 mg/l;
- dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/48/WE z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie bezpieczeństwa zabawek³⁸, zgodnie z którymi dopuszczalna wartość środków opóźniających palenie wynosiła nie więcej niż 5 mg/kg;
- rozporządzeniu MRiF w sprawie wymagań dla zabawek, a w szczególności w załączniku XVII „Ograniczenia dotyczące produkcji, wprowadzania do obrotu i stosowania niektórych niebezpiecznych substancji, mieszanin i wyrobów” do ww. rozporządzenia.

(akta kontroli str. 431-432, 508-509, 566-567, 570)

Według sporządzonych w latach 2017-2019 „Informacji o wynikach kontroli bezpieczeństwa zabawek” w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych 31 próbek zabawek, w ośmiu (tj. 24,2% pobranych próbek) wykryto przekroczenie dopuszczalnego stężenia ftalanów oraz w jednej próbce dodatkowo wykryto przekroczenie dopuszczalnej zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA)³⁹. W przypadku dwóch próbek, na czas sporządzenia "Informacji o wynikach kontroli bezpieczeństwa zabawek", Inspektorat nie otrzymał wyników badań laboratoryjnych.

(akta kontroli str. 353-399, 567, 569)

Zgodnie z aktami kontroli, w latach 2017-2019 Inspektorat pobrał do badań laboratoryjnych pod kątem zawartości substancji chemicznych 39 próbek zabawek. Większa liczba pobranych próbek niż planowano, wynikała z przeprowadzenia pięciu kontroli interwencyjnych, w toku których pobrano siedem⁴⁰ próbek zabawek. Przebadanie siedmiu próbek zabawek pod kątem zawartości substancji chemicznych nie wykazało niezgodności z wymaganiami określonymi w ww. przepisach.

(akta kontroli str. 559-563, 567, 569, 658-659)

W latach 2017-2019 badania laboratoryjne wszystkich pobranych próbek wyrobów z tworzyw sztucznych zostały przeprowadzone w laboratorium UOKiK⁴¹. Analiza czasu oczekiwania Inspektoratu na wyniki badań laboratoryjnych, przeprowadzona na losowo wybranej próbce 20 przebadanych zabawek wykazała, że średni czas oczekiwania na wyniki badań, licząc od dnia poboru próbek wynosił 39 dni.

³⁶ Dz. Urz. UE L 353 z 31 grudnia 2008 r. ze zm. (tabela 3.6.2. i 3.7.2.)

³⁷ Dz. Urz. UE L 183 24 czerwca 2014 r., str. 49-51.

³⁸ Dz. Urz. UE L 170 z 30 czerwca 2009 r. ze zm. (Dodatek C).

³⁹ Powyżej 10 mg/kg benzo(a)piren (BaP) Benzo(e)piren (BeP), Benzo(a)antracen (BaA), chryzen (CHR), Benzo(b)fluoranten (BbF), Dibenzo(a,h)antracen (DbahA) oraz 6,8 mg/kg Benzo(j)fluoranten (BjF) i 3,4 mg/kg Benzo(k)fluoranten (BkF).

⁴⁰ Jedna próbka pobrana w ramach kontroli interwencyjnej, przeprowadzonej na wniosek konsumenta, została ujęta w „Informacji o wynikach kontroli zabawek” za III kwartał 2018 r. - Inspektorat do czasu sporządzenia ww. „Informacji” otrzymał wyniki badań laboratoryjnych; pozostałe sześć próbek pobranych podczas kontroli interwencyjnych Inspektorat ujął liczbowo w kwartalnych sprawozdaniach z realizacji planów pracy i planów wszystkich kontroli w obszarze nadzoru rynku; sprawozdania te także zostały przekazane do UOKiK.

⁴¹ Specjalistyczne Laboratorium Produktów Włókienniczych i Analizy Instrumentalnej w Łodzi.

Na przykładzie sześciu celowo dobranych, po trzy wyroby o najkrótszym i najdłuższym okresie oczekiwania na wyniki badań ustalono, że najkrótszy okres oczekiwania wynosił od 19 do 31 dni, a najdłuższy okres wynosił od 47 do 80 dni.

W przypadku trzech wyrobów z najdłuższym okresem oczekiwania na wyniki badań laboratoryjnych ustalono, że czas oczekiwania nie doprowadził do sytuacji, w której niemożliwe było wycofanie wyrobów z rynku. W jednym przypadku⁴² po stwierdzeniu przekroczonej zawartości ftalanu wyroby zostały wycofane z obrotu i zniszczone. W dwóch pozostałych przypadkach⁴³ nie wykryto obecności ponad dopuszczalne poziomy ftalanów i środków opóźniających palenie oraz nie wykryto migracji bisfenolu A.

Szczegółowe badanie losowo wybranej próby 20 przebadanych laboratoryjnie wyrobów wykazało, że we wszystkich sześciu przypadkach, w których stwierdzono przekroczone dopuszczalny poziom zawartości substancji chemicznych, Inspektorat przeprowadził ponowną kontrolę w podmiotach gospodarczych, w których pobrano próbki. Ponowne kontrole umożliwiły m.in. zebranie niezbędnej dokumentacji na temat podmiotów wprowadzających do obrotu kwestionowane zabawki, ustalenia wielkości partii pozostającej w ofercie handlowej oraz przyjęcie od przedsiębiorcy oświadczenia, że zabawki zostały wycofane ze sprzedaży.

(akta kontroli str. 567-568, 570-571, 644, 647)

2.3. W latach 2017-2019 Inspektorat nie wydawał zarządzeń pokontrolnych oraz wniosków o usunięcie nieprawidłowości w zakresie wyrobów z tworzyw sztucznych stwarzających zagrożenie chemiczne, stosownie do art. 32 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej⁴⁴.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił: (...) kontrola w zakresie systemu nadzoru, do której zalicza się kontrolę zabawek pod względem zawartości substancji chemicznych, odbywa się na podstawie przepisów ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku. Zgodnie natomiast z przepisem art. 63 ust. 1 ww. ustawy do kontroli w zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie stosuje się przepisy dotyczące działania organów nadzoru rynku oraz przepisy rozdziału 5 ustawy - Prawo przedsiębiorców. Przedmiotowe odesłanie dotyczy wyłącznie postępowania kontrolnego, ale tylko w takim zakresie, jaki nie został uregulowany w ustawie o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku. Przepisy ww. ustawy nie przewidują stosowania do kontroli z nadzoru rynku przepisów ustawy o Inspekcji Handlowej w zakresie postępowania pokontrolnego. (...)

(akta kontroli str. 648-650)

2.4. W latach 2017-2019 Wojewódzki Inspektor wydał dwie decyzje administracyjne⁴⁵ zakazujące kontrolowanym przedsiębiorcom udostępniania na okres trzech miesięcy wyrobów stwarzających zagrożenie chemiczne. Obie decyzje zostały wydane na podstawie art. 75 ust. 1 w związku z art. 58 ust. 2 pkt 1 ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku. Podczas przeprowadzonych kontroli u przedsiębiorców (sklep z zabawkami, hurtownia z artykułami przemysłowymi) zostały pobrane do badań laboratoryjnych dwie próbki lalek. Badania te wykazały, że w głowach obu lalek zawartość ftalanu bis (2-etyloheksylu) (DEHP) przekraczała dopuszczalne stężenie zawartości tej substancji⁴⁶. Wyniki badań laboratoryjnych zostały doręczone przedsiębiorcom podczas ponownej kontroli. Podczas drugiej kontroli stwierdzono, że w magazynie hurtowni z artykułami przemysłowymi znajdowało się 51 sztuk lalek, w sklepie z zabawkami nie było

⁴² Sprawa oznaczona WNB.8361.87.2018.

⁴³ Sprawy oznaczone WNB.8361.86.2017 i ZNP.8361.132.2019.

⁴⁴ Dz.U. z 2020 r. poz. 1706, dalej: ustawa o Inspekcji Handlowej.

⁴⁵ Decyzje: ZNP.8361.176.2017 z 2 listopada 2017 r. i ZNP.8361.184.2018 z 16 października 2018 r.

⁴⁶ Stwierdzono zawartość ftalanu w jednej lalce w ilości 21,1% ± 3,4%; w drugiej lalce w ilości 30,1% ± 3,4%.

kwestionowanej lalki na stanie⁴⁷. W związku z negatywnym wynikiem badania laboratoryjnego lalki pobranej ze sklepu z zabawkami, inspektorzy WIIH przeprowadzili także kontrolę u importera przedmiotowej zabawki. W trakcie kontroli poinformowano przedstawiciela importera⁴⁸ o nieprawidłowościach dotyczących lalki oraz doręczono kopię sprawozdania z badania laboratoryjnego. Ustalono, że w magazynie importera znajdowało się 198 sztuk tej zabawki.

Inspektorzy WIIH w obu sprawach przeprowadzili szacowanie ryzyka w celu ustalenia zagrożenia jakie może stanowić obecność ftalanu bis (2-etyloheksylo) (DEHP) w głowach lalek. W wyniku szacowania ryzyka stwierdzono, że zabawki stwarzały poważne ryzyko wystąpienia zagrożenia dla zdrowia i bezpieczeństwa dzieci. Z uwagi na zaistnienie przesłanki konieczności ochrony zdrowia i życia ludzkiego przed zagrożeniem jakie niesie użytkowanie zakwestionowanych zabawek, wynikającym z obecności w nich ftalanu bis (2-etyloheksylo) (DEHP) w ilości znacznie przekraczającej dopuszczalną, decyzjom tym w oparciu o art. 108 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeksu postępowania administracyjnego⁴⁹ Wojewódzki Inspektor nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

(akta kontroli str. 401-558)

2.5. W latach 2017-2019 Wojewódzki Inspektor przekazał Prezesowi UOKiK kopie akt pięciu spraw⁵⁰ z kontroli bezpieczeństwa zabawek z wnioskiem o wszczęcie wobec importerów postępowań administracyjnych, o których mowa w art. 74 ust. 1 i art. 76 ust. 1 ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku. Sprawy te dotyczyły obecności w ośmiu badanych laboratoryjnie zabawkach zawyżonej zawartości ftalanów oraz w jednej zabawce także obecności wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Z dokumentacji spraw, w tym materiałów przekazanych z UOKiK do WIIH wynikało, że podmioty odpowiedzialne za wprowadzenie kwestionowanych wyrobów z tworzyw sztucznych wycofały je z rynku i zniszczyły. Po wydaniu decyzji przez Prezesa UOKiK, inspektorzy WIIH informowali podmioty gospodarcze, u których kwestionowano zabawki, o zwolnieniu próbek kontrolnych i o tym, że nie mogą być one przedmiotem obrotu handlowego. Podmioty gospodarcze wywiązały się z obowiązku poinformowania WIIH o sposobie zagospodarowania zwolnionych próbek⁵¹.

(akta kontroli str. 401-563, 568, 571)

Odnośnie zbiegu przepisów dwóch aktów prawnych, tj. art. 18 ust. 1 i art. 18a ustawy o Inspekcji Handlowej oraz art. 59 ust. 3 pkt 1 ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku Wojewódzki Inspektor wyjaśnił: (...) *w przypadku kontroli zabawek pod względem zawartości substancji chemicznych ustawa o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku stanowi lex specialis w stosunku do ustawy o Inspekcji Handlowej. Z tego też względu (...) w trakcie kontroli tego rodzaju wyrobów wojewódzki inspektor nie może podejmować działań określonych w art. 18 ust. 1 oraz art. 18a ustawy o Inspekcji Handlowej (...) wskazane przepisy (...) mają wykluczające się zakresy.*

(akta kontroli str. 648, 650)

2.6. W latach 2017-2019 do Inspektoratu wpłynęło ogółem sześć spraw dotyczących wniosków i skarg w zakresie bezpieczeństwa chemicznego wyrobów z tworzyw sztucznych, z tego po dwie sprawy w każdym roku. Wnioski i informacje, które

⁴⁷ Klientom indywidualnym sprzedano 71 sztuk lalek w okresie od pobrania próbki do badań laboratoryjnych do ponownej kontroli u przedsiębiorcy.

⁴⁸ Prezesa zarządu spółki.

⁴⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 256 ze zm., dalej: Kpa.

⁵⁰ W trzech sprawach były kwestionowane po dwie zabawki, w dwóch sprawach jedna zabawka.

⁵¹ Komisyjnie zniszczenie próbek kontrolnych, przekazanie próbek kontrolnych do sprzedawcy-importera, co potwierdziły faktury korygujące zakup, w przypadku dwóch próbek kontrolnych sprawa była w toku.

wpłynęły do Inspektoratu były rozpatrywane zgodnie z „Zaleceniami dotyczącymi trybu kontroli i stosowania wybranych przepisów prawa przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej”. W przypadku pięciu skarg Inspektorat przeprowadził kontrole u przedsiębiorców w terminie od jednego dnia do 35 dni, licząc od daty wpływu skargi do WIIH. Podczas tych kontroli pobrano siedem próbek zabawek do badań laboratoryjnych na zawartość substancji chemicznych. Przeprowadzone badania laboratoryjne nie wykryły obecności substancji chemicznych, względem których istniały prawne zakazy lub ograniczenia. W jednym przypadku kontrola u przedsiębiorcy nie została przeprowadzona z powodu braku w jego ofercie wyrobów. WIIH uzyskał informację z UOKiK, że wcześniejsze badania laboratoryjne ośmiu próbek zabawek pobranych u tego przedsiębiorcy, pod kątem zawartości substancji chemicznych uznanych za niebezpieczne, nie wykryły obecności tych substancji. Inspektorat informował wszystkich skarżących o sposobach załatwienia sprawy, za wyjątkiem jednego zgłoszenia anonimowego.
(akta kontroli str. 572-620, 644, 647)

2.7. W latach 2017-2019 Inspektorat nie był objęty kontrolą Wojewody Zachodniopomorskiego oraz kontrolą Prezesa UOKiK w obszarze bezpieczeństwa chemicznego wyrobów z tworzyw sztucznych.

(akta kontroli str. 626, 629-630)

2.8. Wojewódzki Inspektor prowadził listę rzeczoznawców do spraw jakości produktów i usług. Lista ta została zamieszczona na stronie internetowej Inspektoratu. Na liście ujęto 66 rzeczoznawców, żaden z nich nie był specjalistą ds. produktów z tworzyw sztucznych i zagrożeń chemicznych z nich płynących.

(akta kontroli str. 625)

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił: (...) Zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 2 sierpnia 2001 r. w sprawie list rzeczoznawców do spraw jakości produktów i usług⁵², wpis na listę rzeczoznawców odbywa się na wniosek zainteresowanego. Żaden z obowiązujących przepisów prawa nie nakłada na organy Inspekcji Handlowej obowiązku, ani też nie przyznaje kompetencji do pozyskiwania rzeczoznawców z jakiegokolwiek dziedziny, w tym i w zakresie tworzyw sztucznych i zagrożeń chemicznych z nich płynących. W momencie wejścia w życie ww. rozporządzenia Inspektorat zwracał się do stowarzyszeń oraz zrzeszeń skupiających fachowców z różnych dziedzin (rzemieślników) z informacją, iż tego rodzaju lista jest tworzona i zainteresowani mogą składać wnioski o wpis na prowadzoną listę. (...) ZWIIH wskazuje nadto, że wydawane przez rzeczoznawców wpisanych na listę prowadzoną przez ten organ opinie mają na celu ocenę jakości określonych produktów czy usług. Nie mieszczą się w zakresie tej oceny badania laboratoryjne określonych produktów. Na listę rzeczoznawców wpisywane są osoby fizyczne, a nie laboratoria czy instytuty, które mogą przeprowadzić określone badania laboratoryjne. Zagadnienie związane z zagrożeniami chemicznymi, jakie mogą wystąpić w związku z zawartością określonych substancji w tworzywach sztucznych nie jest takim, które w sposób organoleptyczny może zostać oceniony przez rzeczoznawcę, o którym mowa w przepisach ww. rozporządzenia. Ocena zagrożenia chemicznego płynącego z zawartości określonych substancji w tworzywach sztucznych nie mieści się bowiem w pojęciu oceny jakości produktu, a tylko do takich ocen uprawnieni są rzeczoznawcy wpisywani na listę prowadzoną przez organy Inspekcji Handlowej. Niezależnie od powyższego, ZWIIH wskazuje, że w Inspektoracie nie zdarzył się przypadek jakiegokolwiek monitu ze strony konsumentów, przedsiębiorców, Sądu polubownego czy rzeczników konsumentów, którego przedmiotem byłby brak

⁵² Dz. U. Nr 85, poz. 931.

na liście prowadzonej przez tut. organ rzeczoznawcy ds. produktów z tworzyw sztucznych i zagrożeń chemicznych z nich płynących.

(akta kontroli str. 644-646)

2.9. W latach 2017-2019 w ramach współpracy w zakresie bezpieczeństwa wyrobów z powiatowymi (miejskimi) rzecznikami konsumentów do Inspektoratu wpłynęła informacja od Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Stargardzie, dotycząca bezpieczeństwa laleczki voodoo. Informacja ta nie dotyczyła bezpieczeństwa chemicznego wyrobu z tworzyw sztucznych.

(akta kontroli str. 621-624, 626, 630)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi i wnioski
pokontrolne

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Szczecin, 2 listopada 2020 r.

Kontroler
Małgorzata Wejwer
Specjalista k. p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

.....
podpis

.....
podpis